

2025 - ANY XLVII - NÚM. 184

LLUMD'OLI

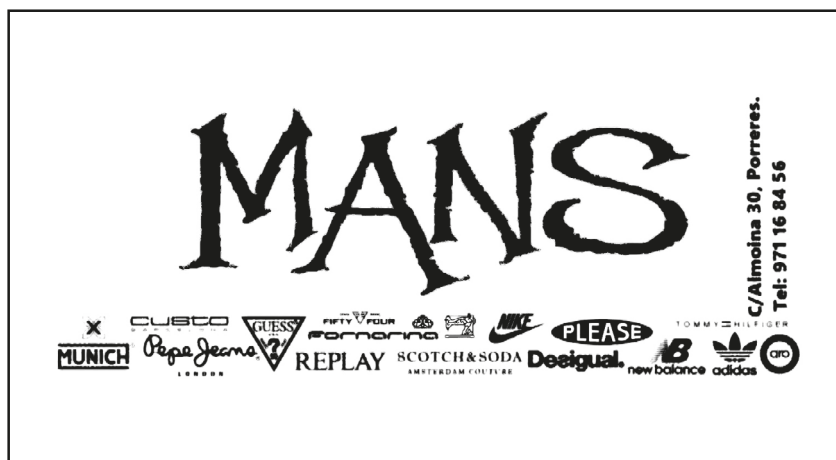
P O R R E R E S

CONTINGUTS

Què pots trobar en aquest número?

- Les *Activitats de l'Agrupació*, entre les pàgines 4 i 9.
- La *Informació Local*: amb el noticiari i la pluviometria, a les pàgines 10 i 11.
- Una conversa amb Antònia Mas Mora a la secció *En femení*, a les pàgines 12 i 13.
- Una entrevista a Joan Barceló Barceló a la cinquena entrega de la secció *Política porrerenca en retrospectiva*. Entre les pàgines 14 i 16.
- La secció de *Creació* amb l'etimologia de Cesca Roig i el poema de Jaume Rosselló, a la pàgina 17.
- Una apassionada entrevista a Fernando Ribas de la Cueva *es metge Ribas*, entre les pàgines 18 i 20.
- A la pàgina 21, *La Mirada Indiscreta* i una columna d'*Opinió* de la mà de Margalida Vicens Vaquer.
- Torna la secció *Llum Jove* per a conèixer una mica més el jove barber, Simón Bonet Bover. A les pàgines 22 i 23.
- *De Porrera a Porreres*, a les pàgines 24 i 25.
- Estrenam nova secció d'*Entreteniment* a la pàgina 26.
- A la pàgina 27 trobareu l'esperat *Sabeu que...*
- Un nou article de Guillem J. Barceló Barceló a *Notes històriques*, a les pàgines 28 i 29.
- I molta opinió! *Sobre l'escut de Porreres*, d'Andreu G. Veny; *Coeducar per a viure lliures*, de Carme Pinya Medina i *Les formes de saber*, de Joan Mesquida Sampol. Entre les pàgines 30 i 33.
- *L'Espai Escolar*, a la pàgina 34.
- La secció d'*Esports*, amb una notícia sobre el campionat d'Espanya de Cros a Getafe, a la pàgina 35.

ENCARA NO ETS SUBSCRIPTOR O SOCI DE L'AGRUPACIÓ?

Per poder existir, tant l'Agrupació Cultural com el *Llum d'Oli* necessiten la col·laboració i compromís de la gent de Porreres. Som molts, però encara volem ser més! T'animam a subscriure't a la revista o bé a fer-te soci de la nostra entitat, així ens ajudareu a seguir endavant amb la nostra tasca desinteressada en favor de la cultura i la informació al nostre poble. Preus: si tens menys de 30 anys, el cost és de 20€ anuals. A partir dels 30 anys, el preu és de 35€ anuals. Subscripció a la revista: 15€ anuals. Totes les modalitats inclouen l'enviament del *Llum d'Oli* al vostre domicili!

Contacta amb nosaltres a través de l'adreça: llumdoliporreres@gmail.com

Podeu trobar el *Llum d'Oli* a la venda als següents establiments: estanc Número 1, papereria es Cantó, papereria Nova Pemi, fruiteria Ca na Maria, a l'Escrivania i a la Cooperativa Agrícola.

PROVEÏDORS DE LA CASA REIAL

Febrer de 2025 - Núm. 184
Dipòsit Legal PM 76/1979

Edita:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer d'en Mago, núm. 6
acp@agrupacioculturalporreres.cat
<https://agrupacioculturalporreres.cat/>
www.facebook.com/acporreres
www.facebook.com/llumdoliporreres
[@acporreres](https://twitter.com/acporreres) (Twitter i Instagram)

Coordinació

Catalina Maria Garí Blanch
llumdoliporreres@gmail.com

Consell de redacció:

Anna Barceló Escoda
Marga Barceló Sagreres
Catalina García Garí
Francesc Melià Barceló
Maria Antònia Nicolau Rosselló
Gabriel Mesquida Veny
Gabriel Noguera Vich
Marc Prieto Gornals
Cesca Roig Sampol
Cristina Sorell Adrover

Col·laboradors/es:

Guillem J. Barceló Barceló
Maria Barceló Crespi
Germanes Barceló-Crespi
Beatriu Defior Barcons
Francesc Delpueyo Aceña
Xisca Garí Blanch
Abril Guerrero Alcina
Joan Mesquida Sampol
Joana Mora Cerdà
Paula Obrador Moll
Carme Pinya Medina
Catalina Romero Ferrà
Jaume Rosselló Tomàs
Francesca Servera Toledo
Francina Tortella Barceló
Andreu Gabriel Veny Miró
Margalida Vicens Vaquer
Margalida Xamena Gost

Grup Excursionista de Porreres
Col·legi Verge de Montsion
Club d'Atletisme Porreres
Club Escaquista de Porreres
Club Scrabble de Porreres
Veus Feministes de Porreres

Fotografies:

Arxiu Agrupació Cultural
Web i Facebook de l'Ajuntament
Membres de la Redacció

Correcció lingüística:

Catalina Maria Garí Blanch

Coberta: fotografia cedida per Mercè Oliver, a qui volem agrair la seva col·laboració.

Imprimeix:

Gràfiques LLOPIS, S.A. - Tel. 971 58 04 89
e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

*Els articles publicats reflecteixen
únicament l'opinió dels seus autors.*

Britànica, no us preocupeu! I és que hi ha tot un seguit d'empreses que, al llarg de la història, han estat catalogades com a proveïdores de la Casa Reial Britànica pel fet d'haver rebut una autorització denominada *Royal Warrant of Appointment*. Avui dia es parla d'uns 800 establiments i marques: d'automòbils, de rellotges o de licors (algunes ginebres, *of course!*).

Si heu tengut la sort de passejar per alguna de les ciutats importants del Regne Unit, segurament haureu pogut identificar algun d'aquests establiments, ja que a l'exterior solen lluir orgullosament un escut que els identifica com a tal i això fa que se'ls associï a una empresa prestigiosa.

La pregunta que ens feim és: havent "cedit" —per dir alguna cosa— el nostre escut, l'escut de Porreres, a la duquessa de Suxxex, membre de la família reial, nosaltres ens podem considerar, també, proveïdores de la Casa Reial? Imaginau per un moment arribar a la nostra vila i just a l'entrada trobar-nos amb un gran escut que versi: *Porreres, municipi proveïdor de la Casa Reial Britànica*. Posats a imaginar: podríem aprofitar l'avinentsa i esdevenir un municipi membre de la *Commonwealth* i deixar de pertànyer a Espanya? Podríem ser el Gibraltar mallorquí? La *Petita Malta*? Substituiríem el *palo* de la una pel te de les cinc? Passejariem amb el cotxe per les rondes conduint per l'esquerra? Pujariem a plaça a fer un *fish and ships*? Votariem per una batlessa *tory* o laborista? Els nostres policies locals lluirien el famós *Bearskin*, el capell alt fet amb pell d'ós, típic de la guàrdia reial britànica?

Amb tot, la notícia del presumpte plagi (ep! però molt evident, massa!) destapada pel diari digital *TotPla.cat* de l'escut de la Vila ha estat rebuda al nostre poble entre la sorpresa i un grau elevat d'indiferència. Aquesta darrera ens fa reflexionar si aquest podria ser un tret definitori del caràcter porrerenc. Posats a imaginar, què haurien fet els veïns de Montuïri si Megan Markle hagués plagiat el seu escut, per exemple? La resposta seria la mateixa? La d'un poble on gairebé munten una caça de bruixes per a carregar-se el plagiat *neodimoni* de Lluçmajor? O si l'escut manllevat fos el de Felanitx, hauria botat la seva batlessa, na *Carraixeta*, al crit de «L'escut és meeu!!»? (com feu amb el famós crit de guerra en el Senat de Madrid: «Aquestes illes són meves!»). O potser aquesta presumpta indiferència és realment sensatesa porrerenca, donar importància a allò que en té, deixar els dois per als altres i anar per feina? Sensatesa barrejada amb un toc especial de sentit de l'humor que ens porta a fer dues rialles d'una autèntica collonada?

No sabem si en podrem treure el net. El que és cert i segur és que si la senyora duquessa de Suxxex ens visitàs per Sant Roc i provàs de passar davall l'ensaimada gegant del Sant Roquet, podem imaginar la resposta dels portadors i portadores, amb el seu lema —gens integrador, per altra banda— de «L'ensaimada la duim els porrerencs!».

**SUBSCRIU-TE AL
LLUM D'OLI AQUÍ**
Escaneja aquest codi QR
i ompl el formulari

LA DISPERSIÓ I LA PÈRDUA DE PATRIMONI A MALLORCA

Dissabte, 21 de desembre, es va impartir la lliçó *La dispersió i la pèrdua de patrimoni a Mallorca*, a càrrec de Jaume Llabrés. El conferenciant ens parlà sobre els esdeveniments recents més greus del patrimoni cultural: una irreparable dispersió de patrimoni historicoartístic divers: pintura, escultura, mobiliari, arts decoratives i materials etnogràfics, entre d'altres. Explicà la dispersió de la mítica casa dels Despuig, el contingut del Palau March de Palma o malifetes com la cremadissa de dos enteixinats mudèjars públics, entre d'altres.

En acabat, es va oferir xocolata i coca de Nadal per a tots els assistents.

EIXIDA CULTURAL A CIUTAT

El divendres, 27 de desembre, l'Agrupació Cultural organitzà una eixida a Ciutat d'interès històric i artístic, com ja és habitual durant les vacances de Nadal. Enguany visitarem l'església de La Sang, veïem l'exposició del porrerenc Tolo Salleras (1938-2005) "El llegat d'un reporter fotogràfic del segle xx" i la sala de l'Arxiu del So i la Imatge del Centre Cultural de la Misericòrdia. A més, gaudirem dels betlems de les Caputxines (segles XVII-XIX) al monestir de la Puríssima Concepció i circularem per alguns carrers de les parròquies de Sant Jaume i de Santa Creu on es poden observar finestres corone-

lles (o restes), finestres amb arcs conopials i altres detalls arquitectònics descoberts en la rehabilitació o restauració d'edificis.

RENAIXEMENT, REFORMA I CONTRAREFORMA

El divendres, 10 de gener, Maria Antònia Nicolau Rosselló impartí la lliçó *Renaixement, Reforma i Contrareforma*, en el marc del curs Lliçons d'Història. Amb la seva explicació poguérem acostar-nos al fascinant món del Renaixement de l'Itàlia del segle XV, així com entendre el terrabastall ideològic i cultural que provocà i que trasbalsà Europa i el món. Finalment, posà el focus sobre la Reforma i Contrareforma religiosa del segle XVI.

ELS NOMS DE LES VARIETATS DE RAÏM A LES ILLES BALEARS

El passat dissabte, 11 de gener, amb l'organització conjunta de l'Agrupació Cultural de Porreres i la Confraria d'Amics del Vi de Porreres, vàrem poder gaudir de la presentació del llibre *Els noms de les varietats de raïm a les Illes Balears* per part d'Antoni Puig Palerm, coautor del llibre, i Carme Garau Taberner, editora. Una vegada feta la presentació, poguérem assaborir dos vins fets amb varietats autòctones: "Motor callet", vi monovarietal de callet de la bodega felanitxera 4 Kilos; i "Gorgollassa", vi monovarietal de gorgollassa del celler algaidí de Can Majoral. Va ser una vetlada agradable que esperem que sigui la llavor de més activitats conjuntes amb la Confraria d'Amics del Vi.

ABSOLUTISME I IL·LUSTRACIÓ

- AKA: RAU
- PRINCIPIS FONAMENTALS:
 - 1. RACIONALISME (Descartes)
 - 2. CRÍTICA CONSTANT
 - 3. OPTIMISME: L'HOMME POT DOMINER LA NATURE

Divendres, 17 de gener, el doctor Miguel José Deyà Bauçà, en el marc del curs Lliçons d'Història, ens va parlar sobre l'època de l'Absolutisme i la Il·lustració. De la seva mà vam reconèixer els trets principals de l'absolutisme i com la ideologia de la Il·lustració ha estat essencial per a configurar el pensament i el funcionament del món actual.

EIXIDA CULTURAL AL BARRI DE LA SOLEDAT DE PALMA

El dissabte, 18 de gener, vàrem dur a terme una eixida cultural de caràcter extraordinari, no era l'eixida del primer diumenge de mes. El recorregut va discórrer per una zona de la perifèria de Ciutat: el barri de la Soledat. En aquesta ocasió vàrem trespasar per un indret que ha estat obrer i industrial.

Poguérem veure on hi havia l'antiga pista de patinatge, l'església parroquial de Nostra Senyora de la Soledat, les fàbriques de can Ribes i de can Salom (Gorila), cases d'arquitectura popular, dues Pedres de la Memòria i altres racons. Tot plegat va resultar molt interessant. Ens acompanyaren na Caterina Ramis i en Tolo Buades, molt bons coneixedors del seu barri.

**Associació de
Varietats Locals
Mallorca**

**ELECTRICITAT
I FONTANERIA**

**INSTAL·LACIONS I REPARACIONS
EN GENERAL**

**31 DE DESEMBRE, 3 - TEL. 666720032
07260 PORRERES**

-DES DE L'ANY 1999-

ENCESA DEL TALAIOT DEL POU CELAT PELS DRETS HUMANS

Dissabte, 25 de gener, l'Agrupació Cultural i la regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Porreres organitzarem l'encesa del talaiot del pou Celat pels drets humans. L'acte s'inicià amb una caminada des del parc del molí de n'Amengual fins al pou Celat. Una vegada arribats allà, prenguérem un petit refrigeri per a recuperar forces i, a continuació, es llegí el manifest. Per a acabar, s'oferí una explicació de les tasques realitzades a la zona del talaiot per part dels arqueòlegs.

PROJECCIÓ DEL DOCUMENTAL RÈCORD TRANSATLÀNTIC

Divendres, 31 de gener, duuguérem a terme una activitat conjunta amb l'associació Veus Feministes de Porreres. Es tractà de la projecció del documental *Rècord transatlàntic en solitari i amb monocasc* protagonitzat per Aina Bauzà. L'al·lota, d'arrels porrerenques, tardà 30 dies, 22 hores i 34 minuts a batre el nou rècord transatlàntic de navegació entre Càdis i les Bahames. Una vegada vist el documental, Francesc Melià i Marta Escoda guiaren un col·loqui que ens permeté conèixer una mica més la protagonista i la seva experiència vital.

INFECCIONS VÍRIQUES DESPRÉS DE LA PANDÈMIA

Dia 1 de febrer va tenir lloc la xerrada *Infeccions víriques després de la pandèmia: què hem après i com ens podem protegir?* que va impartir el metge, especialista en Microbiologia, Xavier Mesquida Riera. Fèrem un breu repàs sobre grip, covid i altres infeccions víriques i també vàrem veure, des d'un punt de vista diferent, com va ser la pandèmia que passàrem el 2020. A més, sorgiren altres qüestions relacionades amb bacteris, antibiòtics, infeccions i també curiositats.

CA
NA MARIA

FRUITERIA

- Fruites
- Verdures
- Fruits secs
- Productes ecològics

Tel.: 971 16 67 71
C/ Agustí Font, 54 - Porreres

CONFECCIÓ A MIDA
DISSENY INTERIOR
DECORACIÓ TÈXTIL

Chitón
DECORACIÓN

www.chitondeco.com
info@chitondeco.com

DAGMAR & ERICH FUSS
07260 Porreres/Mallorca
Ctra. Porreres – Campos km 0,4

Tel. 971-16 82 57
Fax 971-16 85 28

EIXIDA CULTURAL I PAISATGÍSTICA PER TERRES DE LLUCMAJOR

L'habitual eixida cultural del primer diumenge de mes, dia 2 de febrer, ens portà pel terme municipal de Lluçmajor. Trescàrem per la comarca de la Marina. Es tracta d'una contrada que ens permeté observar un paisatge ben característic en el qual, temps enrere, tengueren un paper destacat les grans possessions, alguns casats de les quals conserven la torre de defensa necessària per la seva proximitat a la costa. Anàrem per antics camins de transhumància, ens acostàrem a sa Torre, llegírem un poema de M. Antònia Salvà prop de s'Allapassa, observàrem aljubs i pous tan necessaris en una zona on la pluja és escassa i tenguérem la sort de poder entrar a les cases de s'Àguila, una de les possessions més importants de la Marina de Lluçmajor.

LES REVOLUCIONS LIBERALS

Divendres, 7 de febrer, ens acompanyà el doctor Pere Salas Vives per a parlar-nos, en el marc del curs Lliçons d'Història, de les revolucions liberals. La Revolució Francesa i la independència dels Estats Units varen ser els temes principals. El ponent ens va

recordar la importància dels drets individuals en la democràcia, per a evitar caure en la tirania. Una lliçó que podem tenir en compte en els temps que corren.

COLONIALISME ALS SEGLES XIX I XX

Divendres, 21 de febrer, el doctor Rafel Puigserver Pou, en el marc del curs Lliçons d'Història, ens exposà una síntesi del que fou el Colonialisme durant els segles XIX i XX. En primer lloc, ens explicà el concepte i quines foren les causes (factors econòmics, polítics, demogràfics, culturals i ideològics). A continuació, exposà els principals casos de països colonitzats i com els colons es repartiren el món i sotmeteren els habitants dels diferents territoris. Per a acabar, ens explicà les conseqüències de tot plegat i quan aquestes colònies deixaren d'estar sotmeses a la metròpoli i esdevingueren lliures.

L'Escrivania
cafeteria • restaurant

Can Parri
botiga

CLUB SCRABBLE PORRERES

El 27 de desembre el Club va organitzar una partida duplicada i una xocolatada per cloure l'any que ha suposat el reinici de l'activitat deu anys més tard.

Després d'uns mesos de trobades els dimecres per aprendre i entrenar, aquest mes de febrer s'ha començat a jugar la I Lliga de Scrabble de la Vila de Porreres, amb una primera fase en què els jugadors estan distribuïts aleatòriament en dos grups: les pàsseres i els fassers. La segona fase, que començarà a principi d'abril, s'organitzarà per resultats, i serà el moment perquè s'hi puguin afegir nous jugadors. Anima-vos-hi!

CLUB DE LECTURA

Tal i com us anunciàvem al passat *Llum d'Oli*, hem encetat l'any amb la lectura *Aurora Picornell. De la història al símbol*, de David Ginard Ferón. El fet de no ser novel·la —gènere que llegim majoritàriament— va ser un repte, però el personatge s'ho val.

Duguérem a terme la tertúlia juntament amb el club de lectura de Veus Feministes que també havia llegit la mateixa obra, cosa que va enriquir la trobada i va fer que en gaudíssim encara més. Segurament repetirem l'experiència. I la guinda de tot plegat va ser que poguérem comptar amb la presència de l'autor, David Ginard.

Ell ens va aclarir dubtes, tant sobre el procés d'investigació que va dur a terme, com del personatge —Aurora— i altres homes i dones represaliats que també formaven part de l'entorn de Picornell.

Tothom va coincidir que ara més que mai és important recordar el tarannà d'aquesta dona lluitadora, que defensà valors feministes, de llibertat i de justícia social. Valors que ara alguns individus amb els seus discursos i la seva política volen posar en perill.

Barbara-Art
DECORACIÓ · ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER

FANALS MALLORQUINS · RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de n'AMENQUAL, 10 · Telèfon i Fax 971 64 72 41 · 07260 PORRERES

CAVALL U CAVALL

Jaume Rosselló Tomàs
(Grup escaquista de Porreres)

Aquell darrer bot de cavall no va ser suficient, tantes vegades havia estat genial, ben col·locat, al lloc impensable... I un dia s'acabà la partida.

Els que t'enyoram a l'altra part del tauler, ens agradaria ser com tu i jugar, jugar amb la il·lusió d'un infant, d'un jove, d'un home gran amb aquell respecte i saber estar, amb mitja rialla, de la primera a la darrera jugada de cada partida, com un trosset de vida.

Vares ser molt bon jugador, excel·lent en partides ràpides, però amb la passió i entrega al joc. Vares ser un gran mestre, tant guanyant com perdent; ni un retret, ni una mala cara, senzillament un joc, amb noblesa, com sempre hauria de ser.

Cada vegada que el cavall es passegi pel tauler fent bones jugades, sabrem que ets tu que el mous, Jordi.

EXCURSIONS DEL GEP

Es coneix com els "Tres Mils". Pel novembre, el Grup Excursionista de Porreres vàrem iniciar l'excursió a l'embassament de Cúber i, passant pel pas dels Picarols, vàrem pujar fins a arribar al puig de la Rateta. Seguidament, vàrem ascendir al segon puig del dia, na Franquesa, i per acabar, vàrem fer el darrer mil que ens quedava: el puig de l'Ofre. D'aquesta manera vam concloure els "Tres Mils".

L'any 2025, diumenge 26 de gener, el vàrem encetar amb un dia de sol i cel clar. Aquesta vegada l'excursió va ser per la zona de Pollença. Així, vàrem pujar al puig de Ca de Míner pel pas de Diable i el camí des Ninot.

**COOPERATIVA AGRÍCOLA
DE PORRERES**

(Sdad. Coop. Ltda.)

Tel.: 971 64 71 81

E-mail: agricolaporreres@hotmail.com

Carrer de sa Cooperativa, 29
07260 Porreres - Illes Balears

BAR
CA'N
GUILLEM
ENTRE PANI TAPES PIZZES

AV. BISBE CAMPINS, 1 PORRERES

971 647 495

NOTICIARI PORRERENC

Redacció

APROVACIÓ DELS PRESSUPOSTOS MUNICIPALS DE 2025

El 23 de desembre de 2024, l'Ajuntament va aprovar els pressupostos municipals per a l'any 2025 amb els vots a favor del Pi i el Partit Popular, i en contra de Més per Porreres.

DISTINCIÓ SICTED A FITUR 2025

El passat 22 de gener, l'Ajuntament de Porreres va rebre el distintiu «Compromís de Qualitat Turística» del Sistema Integral de Qualitat Turística a Destinacions (SICTED), atorgat per la Secretaria d'Estat de Turisme (SETUR), durant la celebració de FITUR a Madrid. Aquest reconeixement destaca el compromís del municipi amb la millora contínua dels serveis turístics i l'experiència dels visitants.

MANIFEST DEL DIA MUNDIAL CONTRA EL CÀNCER

Dia 4 de febrer es commemora el Dia Mundial contra el Càncer, data clau per a conscienciar sobre la importància de la prevenció, detecció i tractament d'aquesta malaltia. A migdia, a l'Ajuntament, es va llegir el manifest i el vespre, la façana de l'edifici es va il·luminar amb una llum de color verd.

L'ESCUT DE PORRERES I MEGHAN MARKLE

El 19 de febrer va sortir pels mitjans de comunicació locals (*totpla.cat*) nacionals i internacionals una notícia en la qual es, posava de manifest un suposat plagi de l'escut de Porreres fet per la duquessa de Sussex, Meghan Markle, en el logotip de la nova marca de productes d'estil llançada per xarxes socials la mateixa setmana. Tot ha quedat en una anècdota.

mleiva@viajespegaso.com
C/ 31 de desembre, 13 - 07003 Palma de Mallorca
Tel. 971 76 34 92 - www.viajespegaso.com

NOVA ADREÇA

III OPEN BLAUSUB FEDERÒPTICS D'APNEA INDOOR

El dissabte, 22 de febrer, la piscina municipal de Porreres va acollir el III Open Blausub Federòptics d'Apnea Indoor, una competició que va reunir 27 esportistes en diferents modalitats. Els participants mostraren un gran nivell que fa preveure una gran competició autonòmica que es disputarà el 29 de març a Sa Pobra.

PROGRAMA 'SOIB REACTIVA 2024'

L'Ajuntament de Porreres implementarà el programa «SOIB Reactiva 2024» amb una aportació de 71.338,64€. Es tracta d'un programa de contractació pública destinat a finançar projectes que fomentin la contractació de joves desocupats i persones majors de 30 anys en situació de desocupació, preferentment de llarga durada, com a col·lectius amb major dificultat d'inserció en el mercat de treball.

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespí

GENER

Dia 6	0,5 litres/m ³
Dia 13	2,0 l/m ³
Dia 14	0,8 l/m ³
Dia 16	6,0 l/m ³
Dia 17	1,3 l/m ³
Dia 18	2,7 l/m ³
Dia 20	0,1 l/m ³
Dia 30	0,5 l/m ³
Dia 31	1,2 l/m ³
TOTAL	15'1 litres

FEBRER

Dia 1	12,6 litres/m ³
Dia 7	0,8 l/m ³
Dia 8	5,4 l/m ³
Dia 22	0,3 l/m ³
Dia 23	Inapreciable
Dia 25	6,8 l/m ³
TOTAL	25,9 litres

CONVERSA AMB ANTÒNIA MAS MORA

Joana Mora Cerdà i Maria Barceló Crespi

Antònia Mas Mora (80 anys) durant un temps va ser l'encarregada d'un taller a Porreres en el qual s'elaboraven les bolles per a després convertir-les en perles a una fàbrica a Felanitx.

Aquest taller va començar a funcionar l'any 1962 i s'instal·là en una portassa de can Llauner (avui de fanals i motlles Bàrbara Art) al carrer de la Lluna.

L'empresa, amb seu a Felanitx, era Perlas Islas SA. Primer fou d'un felanitxer i catalans. El 1972 l'adquirí l'empresari valencià Lorenzo Gracia Sancho i passà a ser coneguda amb el nom de Nereida.

Aviat el taller de Porreres acollí un bon grapat de dones joves, d'entre 15 i 18 anys, que aprengueren i exerciren de "perleres". En el local, hi cabien un màxim de vint-i-quatre al·lotes. És cert que, més endavant, també n'hi havia que treballaven a ca seva. De fet, al llarg d'aquests anys, foren moltes les que hi treballaren.

N'Antònia va anar a Felanitx a aprendre'n i després va actuar d'encarregada a Porreres. Posteriorment, fins i tot n'ensenyà a Premià de Mar (Barcelona) durant quatre mesos, on s'obrí un taller semblant al porrerenc.

Cada dona disposava d'una màquina. Es compraven a Can Balaguer unes barres de vidre que es fonien amb foc i la treballadora havia de manipular fins a obtenir la bolla de la futura perla.

N'Antònia explica que, per sort, no hi va haver accidents destacables tot i no emprar ulleres protectores de la flama ni guants.

Adesiara passaven uns revisors per a comprovar com s'efectuava la tasca de les perleres.

Les bolles s'estiraven del fil de coure i es rentaven i eixugaven damunt una espècie de canyissos. A continuació, es posaven dins uns sacs per a dur-les cap a Felanitx, on les triaven. Més tard s'enfilaven i acabaven en collars.

Pel que fa a les condicions laborals, cal remarcar les següents: les treballadores estaven assegurades, feien nou hores diàries de feina en jornada partida de dilluns a divendres —de 7:00 a 12:00 i de 14:30 a 18:30— i cinc hores el dissabte

matí — de 7:00 a 12:00—, tenien un mes de vacances. Totes portaven una bata per a protegir-se de la pols i la brutor.

El salari era fix, però s'hi podia afegir una prima segons la quantitat i la qualitat obrada. Cobraven cada setmana i rebien la paga dins un sobre.

N'Antònia comenta: «era un dels llocs més en regla comparant amb altres dels que hi havia a Porreres. Una de les primeres empreses en què les dones estaven assegurades».

Devers l'any 1984, quan la feina minvà, es tancà el taller i algunes dones anaren a fer feina a Felanitx.

N'Antònia precisa que es respirava un ambient de companyonia. Qualque vegada feien un berenar o, a l'estiu, una nedada a la vorera de mar. Recor-

da que en una ocasió totes les treballadores varen ser convidades a visitar «la fàbrica del señor Gracia» a València i a degustar una típica paella.

Antònia Mas Mora ensenyant a utilitzar la màquina de fer bolla a Antònia Veny Martorell Molleta. Dècada dels 60.

Empleades de Perles Nereida. D'esquerra a dreta: Catalina Melià Orguera, Joana Roig Cosserra, Antònia Veny Pallissa, Antònia Mas Mora, Margalida Serra Carletes, Antònia Veny Martorell Molleta i Francisca Roig Salinera

No resulta tasca fàcil poder reconstruir la relació completa dels noms de totes les dones que feren de perleres. Gràcies a la bona memòria de n'Antònia, se'n pot recordar un gruix així mateix destacable:

Aina Noguera Sitjar *Pinya*, Antònia Font Gaià *Fussa*, Antònia Llaneres *Pastís*, Antònia Mas Mora, Antònia Sampol, Antònia Veny Martorell *Molleta*, Antònia Veny *Pallissa*, Catalina Melià *Orguera*, Esperança Llaneres *Pastís*, Francisca Roig *Salinera*, Jerònia Mas Veny *Estellacóna*, Joana Mates Ferrà, Joana Roig *Cosserra*, Magdalena Gaià *Fuster*, Magdalena Garí *Barona*, Margalida Serra Soler *Carletes*, Maria Barceló Llaneres *Perequela*, Maria Díaz *Senallera*, Maria Noguera Amengual, Maria Serra *Delega*, Miquela Barceló Crespí *Peixet*, Miquela Mestre Melià *Lluïssa*, Miquela Serra Carlos *Peret*... I tantes altres que, en uns anys de la seva vida, es dedicaren a exercir aquest ofici.

Malgrat que la dona fos la protagonista principal d'aquesta activitat econòmica, s'ha de fer constar que també hi participaren alguns homes porrerencs com Guillem Mas Mora (comptabilitat) i Rafel Segura Llites *Gelat* (preparava els materials que cada tipus de perla requeria) a Felanitx; mentre que Jaume Sampol Mora *Paula* i Josep Melià Picorel *Botari* es feien càrrec del manteniment de màquines a Porreres.

Quan l'empresa fou comprada per l'empresari Gracia, s'incorporà al taller de Porreres Ricardo Gámez que provenia del País Valencià.

D'aquesta manera hem volgut fer visible el nom de tots ells i totes elles així com la seva feina. Sens dubte, encara que pocs anys, aquesta activitat laboral va ser significativa en l'economia porrerenca singularment a l'àmbit femení.

COM MÉS GRAN EM FAIG MÉS EM REAFIRM AMB L'ESQUERRA

Cesca Roig Sampol i Cristina Sorell Adrover

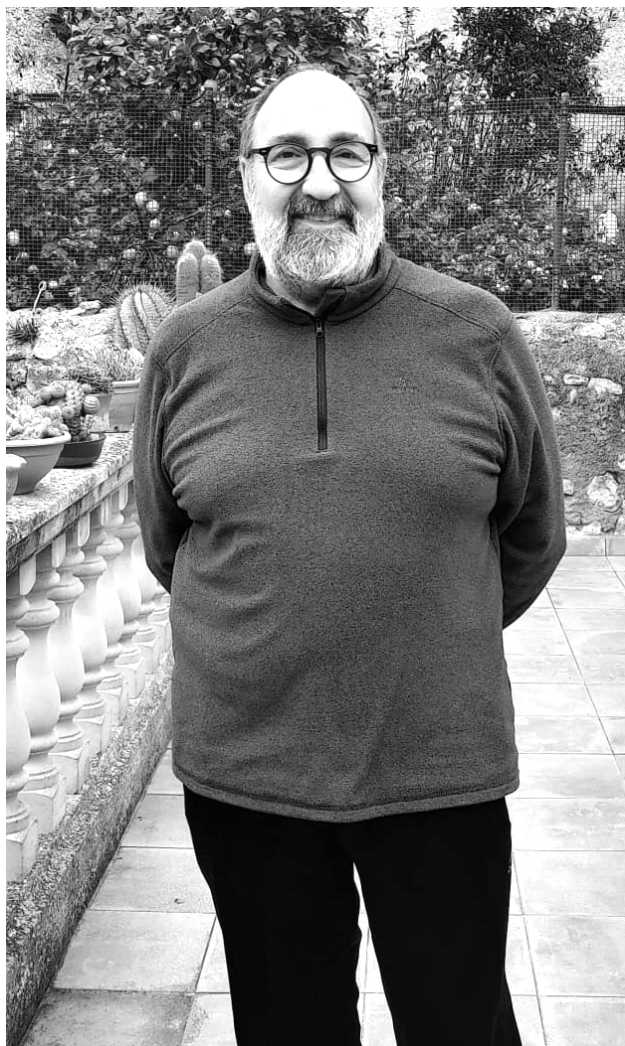
Qui és en Joan Barceló Barceló Xibic? Tenc 63 anys. Fill d'una modista i un comptable, som el segon de tres germans. Casat amb na Catalina Feliu, hem tingut un fill i una filla que ens han obsequiat amb un net i una neta, tots ells fantàstics i meravellosos. En el terreny familiar he triomfat. En canvi he fracassat amb els estudis i amb la trajectòria laboral. No vaig voler estudiar i això em va condemnar a 39 anys de feina feixuga i que, a més, no m'agradava. Ara estic a l'atur i aviat em podré acollir a una jubilació anticipada. Som inconformista, crític i em diuen que pessimista, encara que jo em consider realista i idealista. Som home d'esquerres i, a mesura que em faig gran, m'hi he reafirmat i he tornat més radical. Tenc la meua escala de valors i procur ser fidel a les meves idees.

Com arribares al món de la política? Al voltant dels 15 anys vaig començar a interessar-me per la política i a anar per l'Agrupació Cultural. De la mà del meu sogre, Ponç Feliu, cap de llista del PSOE en aquell temps, vaig començar a anar a mítings polítics i a reunions del partit. Record perfectament sopars a Ca'n Toni de son Oms amb en Josep Moll, en Joan March, en Toni Garcies... polítics de primera fila del PSOE. També tenc present la preparació dels sobres per a les primeres eleccions estatals al local d'UGT, a damunt Ca'n Palerm.

Quan va morir Franco jo tenia 14 anys i record estar content, no sols pels tres dies sense escola que tenguérem a causa del *luto nacional*, sinó perquè tenia clar que aquell home no era bo per a nosaltres. Supòs que la colla d'amics també hi va influir. Estàvem en contra del servei militar, de l'exèrcit, ens preocupaven les bombes atòmiques... A ca nostra es parlava poc de política, ja que el meu pare era franquista, com la majoria d'homes de la seva època.

Encara que els meus inicis fossin dins el PSOE, prest em vaig adonar que malgrat fos un partit d'esquerres, era molt espanyolista per a mi i va ser així com vaig anar acostant-me més al PSM. Mai he estat afiliat a cap partit i sempre que he anat a llistes ha estat com a independent.

Tenies alguns referents polítics? Dins la política de

Mallorca m'agradava en Pere Sampol, polític d'esquerres montuïrer conegut en l'àmbit autonòmic. Supòs que m'atreia el fet que Montuïri, poble petit i veí de Porreres, a les primeres eleccions municipals democràtiques de 1979 hi guanyassin les esquerres (PSM i PSOE).

Com vas entrar a formar part de la llista electoral del PSM? Va ser a les eleccions de 1995 quan, per primera vegada, vaig anar a la llista, a la posició 13. Un parell de dies abans de les eleccions vam repartir un full per les cases amb unes gloses molt crítiques que no vaig signar, però donava una pista: «No vos diré qui som però

vos donaré una pista som el 13 de la llista perquè no em deixaren ser el segon». Les gloses eren per fer una mica de propaganda del partit i crear ambient, però no tengueren l'efecte que esperàvem, ja que no vam aconseguir gaire bons resultats. Passades les eleccions, el glosador i simpatitzant del PP, Pep *Pulit*, ens va fer una contrarèplica.

A les eleccions de 1999 ens trobàvem davant un PP tocat, donada la pèrdua del seu líder carismàtic, Pep Roig, per motius de salut. Per altra banda, dins UM hi havia una nova generació de polítics porrerencs, coneguts dins de l'associacionisme i amb moltes ganes d'agafar el relleu.

Llavors, el PSM veié la possibilitat de desbancar el PP i aquest era l'objectiu. No tenien la llista configurada del tot. Faltava el cap de llista. Dins del partit hi havia gent molt més preparada que jo però no volien assumir la responsabilitat d'encapçalar la llista. Fou quan en Xavier Barceló em feu la proposta.

El partit pensava que era una cara visible, ja que havia estat president de l'APIMA de l'Escola Nova i membre del Consell Escolar, havia estat president de la Coral de Porreres, anava molt per l'Agrupació...

La intuïció i les ganes que el PP perdés la majoria absoluta em dugué a acceptar. En aquell moment aquest era el meu desig i el d'ara seria fer fora el Pi del govern municipal. És una necessitat urgent.

El repte no era fàcil. Com a anècdota record una associació de gent major que, quan va rebre la carta que li enviàrem per anar a presentar-los el nostre projecte d'esquerres, no ens va voler atendre, però al cap d'unes setmanes rectificà.

I així fou com a les eleccions de 1999, malgrat que el PP liderat per Biel *Corró* guanyàs les eleccions en nombre de vots i regidors, la batalla fou per a Joan Sastre d'UM gràcies al suport dels 2 regidors de la coalició Socialistes de Porreres (PSM-PSOE). El tomb fou històric, s'aconseguí que el PP passàs a l'oposició després

de 12 anys de govern ininterromput.

Per què la coalició Socialistes de Porreres (PSM-PSOE)? Pensàrem que per a tenir més força i treure el PP haviem d'anar junts. Però no fou així, ja que els vots que va perdre el PP els guanyà UM, que també arplegà els que perdé la coalició PSM-PSOE (la suma del nombre de vots de la coalició d'esquerres va ser menor que la suma dels vots dels dos partits d'esquerres de les anteriors eleccions). La causa s'atribuï principalment al fet que hi havia gent dels dos partits, però sobretot del PSOE, que no veien amb bons ulls aquesta coalició. A part, el PSOE de Miquel Ferrà anava a la baixa.

Durant la legislatura de 1999-2003 vas ser tinent batle i regidor de joventut, esports i turisme. Quins records tens d'aquell equip de govern? Dels 4 anys de legislatura me'n sobraren 3. Els d'UM eren gent molt ambiciosa, molt polítics i amb moltes ganes. A més, eren temps on UM tenia molta força a nivell autonòmic, «anys Munar». De fet, a les següents eleccions locals UM va obtenir la majoria absoluta.

També em sentia sol dins la Sala. En Miquel Ferrà, company de coalició socialista que entrà amb mi a l'Ajuntament, va fer més feina a la següent legislatura de la mà d'UM que no pas durant la nostra legislatura dins de la coalició d'esquerres.

Vaig comprendre que una persona com jo, honesta, idealista, que em moc per valors i poc ambiciosa, no serveix per a estar dins política. Som un aficionat de la política, però no és el mateix que t'agradi que haver d'assumir responsabilitats de govern, sense compartir gaire coses amb els meus socis de govern.

Al mateix temps, també vaig ser el representant de Porreres a la Federació de Municipis i ocasionalment a la Mancomunitat del Pla. Una experiència decebedora.

Per altra banda, em vaig veure amb l'obligació d'assumir la presidència del futbol de Porreres. La directiva de la U.E. Porreres va dimitir en bloc. Casualitat? Re-

PAPERERIA NOVA PEMI

Papereria, llibreria, joguines,
regal i molt més!

C/ Pou Florit, 20 - Porreres
Correu:
pemipapereria@gmail.com
Telèfon: 651 803 534
@papeleriapemi

ceràmiques i gres ◆ bigues imitació fusta
ciments ◆ saques ◆ aïllants ◆ canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

presàlia? No ho sé. El primer equip del Porreres desaparegué. Jo tenia el meu fill que jugava a futbol base i per a evitar la seva desaparició, amb un parell de mares i pares de nins que jugaven a futbol, vam crear una nova junta directiva.

Alguna cosa de la teva gestió de la qual et sents orgullós? Sí, em sent molt orgullós d'haver iniciat el tema de la memòria històrica. D'haver deixat signat el nomenament de fill il·lustre del batle *Marió*. Vàrem presentar una moció contra el cop d'estat que va costar molt que fos acceptada. Discutírem molt sobre el text, ja que els d'UM no volien que apareguessin les paraules república, feixistes, falangistes... Vam arribar a un acord quant a la redacció del text, ja que, del contrari, tot el que implicava la memòria històrica no hauria seguit endavant fins arribar al que va ser l'exhumació de les fosses. També hauria perillat el pacte de govern si nosaltres haguéssim abandonat: UM hauria quedat en minoria i el PP podria haver tornat assumir la batlia.

S'aconseguí també l'aprovació de la futura construcció de l'Institut a Porreres gràcies a la Conselleria d'Educació, gestionada pel PSM, amb la inestimable insistència i forta pressió que feren els porrerencs Joan Melià *Gallet* i Tomàs Martínez (EPD), aleshores Directors Generals d'aquell equip. Es va deixar el projecte aprovat i la compra dels terrenys feta.

Hi havia tensió amb l'oposició? La tensió era més entre UM i PP. El portaveu del PP en aquell temps era en Jaume Gil (EPD) i sí que record algunes estirades amb certs membres d'UM (moltes d'elles lligades a antigues desavinences personals).

El PP havia proposat als d'UM pactar, però finalment UM va pactar amb nosaltres. Van saber jugar bé les cartes. Si haguessin pactat amb el PP no haurien assumit tanta quota de poder.

Els plenaris eren avorridíssim, de fet record que en vaig fallar un, em va fugir del cap i vaig deixar el consistori empatat.

Quins grans projectes recordes d'aquella legislatura 1999-2003? Es va construir el poliesportiu, el museu i es va comprar el cine on posteriorment s'hi va construir l'Auditori i l'escola de música. El problema real no són les grans infraestructures, sinó el seu manteniment.

Creus que l'Ajuntament va assumir tasques que fins aleshores eren pròpies de les entitats locals? Moltes entitats es van acomodar i ja els anava bé que l'Ajuntament assumís funcions que fins aleshores havien liderat elles.

Quin ambient hi havia al poble? Clarament hi havia dos bàndols els del PP i els de no PP. Porreres havia

entrat en decadència i tenia moltes mancances; a més, havia baixat la població. Hi havia moltes necessitats pel que fa a serveis de salut, de seguretat, el quarter de la guàrdia civil havia passat a Vilafranca i la Mancomunitat es va ubicar a Petra, malgrat que n'hi havia que pensaven que Porreres era la capital del Pla.

Quines consideres que són les necessitats actuals de Porreres? La sanitat i l'educació, sobretot la pública, haurien de ser prioritat. La població envellix i és molt urgent que s'obri el centre de dia i la construcció de la residència. Per deixadesa i per incompetència dels que estan al capdavant no s'avança amb aquests temes. Per altra banda, el poble fa pena, hi ha molta falta de manteniment i tenim el tema del polígon que pareix que també està estancat, per no parlar del museu (que fa pena la gestió i el manteniment). No sé què passa que tots els temes importants estan encallats. Una cosa molt bona que té l'Ajuntament és la llista d'excuses, que és infinita. També faria falta una normativa clara i adaptada a la realitat pel que fa a l'ocupació de la via pública.

Creus que ha canviat la manera de fer política en aquests darrers 25 anys? Si ho comparem amb els meus temps l'oposició està més per feina. És un grup de gent formada que fa una gran labor i argumenta clarament totes les seves propostes, mocions... A part han canviat molt els interessos. Abans hi havia vocació de servei públic. Actualment és molt important la cadira i el sou. Els sous actuals no tenen res a veure amb els d'aquells temps.

Creus que els pactes entre partits beneficien la ciutadania o que hauria de governar la llista més votada? Els pactes poden ser bons i poden no ser-ho. El pacte actual que tenim a Porreres és un desastre, està a la vista.

T'agradaria tornar a la política municipal? No, jo sempre feia la broma que pintura hi tornaria en jubilar-me, però no. Ara estic a punt de jubilar-me i no tenc cap intenció de tornar-hi.

floristeria i jardineria

CanMurtó

COMPOSICIONS FLORALS
PER A NOCES, COMUNIONS
I TOT TIPUS DE CELEBRACIONS

C/ Sa Galla, 92 - 07260 PORRERES
Tel. 971 647 053 - Mòvil. 689 689 667
Fax. 971 647 053

EL MEU ÀNGEL

Jaume Rosselló Tomàs

El meu Àngel no té ales,
desembrolla un somriure
penjat al cel de cotó i altres rondalles
i me'l regala diluït
en trossets de felicitat.
Llavors, tot queda impregnat
de somnis de roselles, de rosades,
de la malenconia dolça i tendra
que ens visita tardor avall.

No hi ha temple per al meu Àngel,
que sospira dins l'aire
i batega la llibertat entesa
dels que no volen fer mal,
perquè hi ha mil camins
per acaronar desig i pau.

No vesteix corones de pretensions,
senzillament flueix com l'aigua
que desvesteix el torrent.
No hi ha res a amagar,
som qui som, petits Déus
cremant nits, semblant matins.

I a la darrera volta de la lluna,
quan una alenada és tot un món,
el meu Àngel, que podries ser tu,
podria ser jo, podríem ser tots,
m'acosta un tros de cel
perquè el toqui amb la punta dels dits.

ETIMOLOGIA

Cesca A. Roig Sampol

ÈXTASI

• Etimologia:

Del llatí tardà *ecstasis*, i aquest, del grec *ékstasis* [ἐκστασις], 'desviació', 'arrapament, pèrdua dels sentits', derivat d'ἐξίστημι, 'desviar, apartar'.

• Definició:

1. Estat de la persona completament dominada per un sentiment intens d'admiració, de gaudi, que li lleva per un moment la consciència d'ella mateixa.
2. Estadi elevat de vida mística, en què les funcions psicològiques normals són substituïdes per vivències més globalitzadores vinculades amb Déu.

CONNUBI

• Etimologia:

Del llatí *connubium*, mateix significat, derivat de *nubere*, 'cobrir amb un vel; casar-se'. Més mots de la mateixa família són *noces*, *nupcial*, *núbil* ('en edat de casar-se').

• Definició: Matrimoni

ENCISAR

• Etimologia:

Del castellà *hechizar*, derivat d'*hechizo*, 'fetilleria', de l'adjectiu *hechizo*, 'artificiós', derivat d'*hecho*, 'fet'.

• Definició:

1. Embruixar
2. Captivar per a bellesa, la gràcia, el bell captenimen, etc.

GATZARA

• Etimologia:

De l'àrab vulgar *ghazàra*, 'loquacitat; remor', derivat del verb *gházzar*, 'parlar loquaçment, abundar'.

• Definició: Cridòria, brogit, amb què una colla de gent manifesta la seva alegria.

FERNANDO RIBAS DE LA CUEVA

ES METGE RIBAS

Xisca Garí Blanch

Mentre escric aquestes paraules no puc evitar sentir una barreja de sentiments: el primer, tristesa, ja que el protagonista de l'entrevista no arribarà a poder-la llegir mai; també nostàlgia, mentre record la copa de vi i els bessons que ell havia demanat a l'Escrivania el dia de la nostra quedada, en dimarts, que sortia de casa per anar a plaça; i, finalment, sent privilegi i alegria d'haver pogut compartir aquestes estones enriquidores amb ell i poder dedicar-li el que llegireu a continuació.

Dia 2 de febrer de 2024 vaig quedar per primera vegada amb Fernando Ribas de la Cueva, més conegut com *es metge Ribas*, perquè m'expliqués una mica la història de la seva vida. Com a infermera, trob a faltar informació sobre els sanitaris que durant anys van tenir cura dels nostres familiars i de qui tota la vida els joves del poble hem sentit a parlar però sense conèixe'ls bé ni tenir informació suficient sobre la seva tasca. Perquè, per molt que sembli que sempre hi

han estat, els hospitals i centres de salut d'avui dia no han caigut del cel. Fins fa relativament pocs anys, el sistema sanitari comptava amb un funcionament molt diferent del d'avui. Per tant, d'això va aquesta entrevista: de fer un reconeixement als sanitaris que han tengut cura del poble de Porreres, entre ells el metge Ribas, i de mostrar una pinzellada de com era aquell sistema sanitari.

D'on va sorgir la vostra idea de ser metge?

Sempre he volgut ser metge i vaig acabar sent-ho. Mon pare ja ho era i la meva filla també ho és. Jo som el fill del metge Ribas i la meva filla és la filla del metge Ribas. Mon pare va viure a Porreres pràcticament tota la vida. Havia estudiat cirurgia digestiva a Madrid, va venir aquí per a curar-se una úlcera d'estómac i ja va quedar. Quant a mi, des dels 10 anys quasi puc assegurar-te que volia ser metge.

I ho vàreu aconseguir. Avui dia no ho aconsegueix tothom

a això. Sobre la carrera de medicina, com la descriurieu a l'època que la vàreu estudiar?

Jo pens que els qui ho volen ser de veres, ho aconsegueixen. No hi ha res impossible. Amb els estudis, sobretot, és un absurd pensar que la gent no pot arribar a un punt perquè no té capacitat. No és cert, si no té capacitat, té temps i, si té temps, té capacitat. La capacitat se supleix amb el temps. Jo vaig estudiar la carrera de Medicina a Madrid i un any a Santiago. Al meu temps, la carrera durava 7 anys, tot i que vaig patir una pleuresia i vaig perdre 2 anys de carrera. Vaig especialitzar-me en digestiu tot i que pediatria m'encanta, els nins i nines venien encantats de la vida. Jo he estat molt *ditxaratxer*.

Durant quina època vàreu treballar com a sanitari a Porreres?

Vaig començar a Porreres com a metge quan tenia 30 anys. Jo vaig néixer l'any 1932, per tant, això era l'any 1961. Primer vaig fer feina a Artà durant dos me-

sos. Vaig conèixer un senyor, que havia estudiat amb els meus germans, que em va demanar, per favor, si el podia substituir dos mesos, perquè havia d'anar a Madrid a uns cursos. Li vaig dir que sí. Vaig acabar la carrera, me'n vaig anar cap a Artà a fer de metge i després ja vaig venir cap a Porreres. Després de 42 anys de feina, als 72, vaig jubilar-m'hi.

Quina era la vostra tasca allà? Com funcionava?

Jo tenia un despatx particular a ca meva, situat al carrer de l'Almoina número 13, que és el mateix despatx que tenia mon pare. La gent venia allà. Antigament, funcionàvem amb una *igualatòria*. La gent podia fer una iguala amb mi que suposava pagar una quantitat mensual amb la qual tenia dret a venir a consulta i que els atengués les vegades que fossin necessàries. Si per motius de malaltia no podien acudir al despatx, jo els visitava a ca seva, dematí, migdia o vespre, quan fos necessari. Hi havia dos tipus d'iguals: plurifamiliars i unifamiliars. També hi havia les

de segona i les de primera, pels que tenien manco duros, vaja. Això sí, el tracte era el mateix per a tothom.

Quines eren les demandes més freqüents dels pacients?

Generalment, constipats, gripes —que deien i moltes vegades no ho eren—, ferides, xeringar una orella —extreure taps de cera— i poca cosa més, perquè quan hi havia una fractura els enviava cap a Palma, al traumatòleg. Parts, fins que no va arribar *es practicant* a Porreres, només n'havia fet dos, un dels quals venia d'anques. Vàrem salvar el nin però, després d'això, vaig dir que no en volia fer cap més.

Quines tècniques realitzàveu i quins estris empràveu majoritàriament?

Emprava pinces, bisturí, cosia quan havia de cosir, sondava, tot això ho feia jo. Jo no tenia practicant ni infermera. Després, quan vaig fer seguretat social (els 12 darrers anys), sí que vaig tenir practicant. El material que necessitava, anava a la farmàcia i l'adquiria jo mateix. Tenia gasess, cotó, botelles d'alcohol, aigua oxigenada. En fi, tot el que s'emprava en aquells temps. Durant la vida laboral també vaig realitzar quatre autòpsies —amb el metge titular— i això que implicava serrar el cap.

Conservau cap maletí o algun material que empréssiu quan feieu feina?

Tots. Són al despatx, el qual conserv igual que fa anys. Tenc els tensiòmetres —que n'he tengut vint mil. Els que m'agradaven més eren els de mercuri, eren més fiables i m'anaven molt bé, els altres són orientatius. A mi això japonès no m'acaba d'agradar. Tenc tot l'instrumental dins una vitrina, ja rovellada, les fitxes de salut... I hi ha les pinces corbes per a treure espines de peix de la gargamella —en vaig treure moltes, d'espines de peix... Feia entrar els pacients fins al corral de ca nostra, els feia obrir la boca i tenia un mirall que quan el posava al sol es veia perfectament.

Quan les coses es complicaven quant a pacients, com actuàveu?

Personalment, consider que mai he anat de confiat. Quan hi havia un moment en què un malalt se'm resistia i no veia les coses clares, els parlava amb total confiança i els deia que era necessari que vengués a Porreres un metge particular consultor —perquè encara no hi havia hospitals ni seguretat social. Si volien anar-hi ells personalment, els feia un informe sobre què els passava perquè l'entregassin. Així ho vam fer sempre i mai hi va haver cap problema.

Esport - Sabates

Ballester Melià

C/. L'Almoina, 19
07260 PORRERES

Tel. 971 16 82 76
Tel. Part. 971 64 74 21

Estanc Núm. 1 Porreres

Francisco Javier Marcos Cabrera

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.

Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.

Juguets. Articles de regal

Carrer Sala, núm. 1 • Porreres

Tel. 633 583 698

estanconumerouno1@gmail.com

I de quan vós éreu petit a quan fèieu feina, havia canviat molt la sanitat?

La sanitat havia evolucionat molt poc. Havia evolucionat poc tot en general. Hi va haver un avanç molt més ràpid després, que va venir amb el temps i va pegar l'empenta forta quan jo tenia 20 i pocs anys.

Us va costar adaptar-vos-hi?

No, gens ni mica, perquè ho havia viscut un poc a Madrid i a Santiago, que allà estava més avançada.

Com us relacionàveu amb altres serveis i professionals de salut a Porreres? Fèieu feina conjuntament en alguns casos?

Als altres metges els vaig tenir sempre molt de respecte, ben merescut. Eren gent educada, correcta. Vaig fer feina amb el metge Mateu, que havia estat amic de mon pare. Era un gran company. En Mullet, una altra bona persona. Em varen ajudar quan jo no feia seguretat social. La gent del poble deia que hi havia competència, però entre nosaltres ens dúiem molt bé. De vegades, les monges m'ajudaven i anaven a punxar injeccions als malalts o a prendre'ls la temperatura. Més endavant, es va obrir la residència, al carrer Sala. Allà s'atenien també tota classe de malalts i la directora, na Maria *de ca s'apotecari gran*, que era infermera, feia demanar el metge quan era necessari. La tasca d'infermeria abans no estava valorada com tocava.

Trobau que ha canviat la relació metge-pacient al llarg dels anys?

Las gent és molt més exigent i menys respectuosa ara que no ho era en aquell temps. I tu diràs per quin motiu? Per una raó senzilla: perquè la vida ha anat evolucionant i clar, la gent també. Ara bé, no sempre s'aprofita l'evolució positiva.

Us sentíeu ben valorat socialment per la tasca que dúieu a terme? Què us deia la gent?

La gent m'ha fet molt de cas sempre i s'ha portat molt bé amb mi, m'han tengut respecte. A més, als pobles, un pollastre per al metge o patates. Jo no vaig comprar mai sopa perquè me la regalaven els de *sa Torre*, que tenien la fàbrica de sopa. Me'n van regalar tot el temps que van viure. Un altre et regalava taronges, un altre pomes, un peres, un altre et duia un be. La gent era molt estreta, pagaven poc, però regalaven molt.

Bé, nina! M'has de donar el teu telèfon i jo et telefonaré i vendràs un dia a veure el despatx. Em fa moltes ganes!

+ **juaneda**
miramar

Anàlisi Clíniques

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:00 a 10 hores

Carrer Sa Galla 19 B
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas (no muface), Asisa, Agrupació Mutua, Axa, Mapfre (no muface), Sanitas, DKV, Groupama, L'Aliança, Caser, Fiatc...

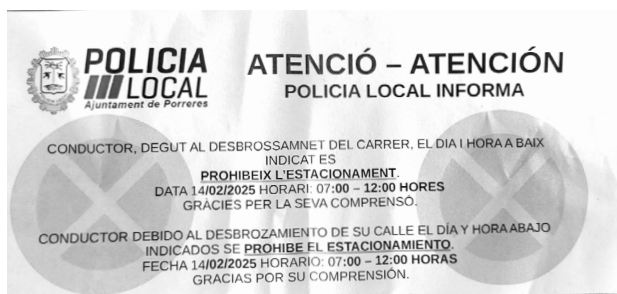
LA MIRADA INDISCRETA

Redacció

El pou de la Dama segueix sense reparar

El passat mes de febrer va fer un any que un camió va pegar al pou de la Dama i encara ara segueix sense arreglar. Saps si la Dama surt i veu aquest desgavell! No trobau que ja és hora que s'arregli?

Convendria anar a repàs de català? O repassar els textos abans d'imprimir-los...

Justament o *justamnet* d'aquests dos textos el que està escrit en la nostra llengua està ple de faltes i el que està escrit en castellà només en té unes quantes i petites. A veure si ens hi miram més. La llengua és cosa de tots!

PORRERES

Margalida Vicens Vaquer

Néixer, créixer o viure a Porreres, des del meu punt de vista, deixa en una empremta profunda. T'atorga un sentit de pertinença molt gran: cap al poble i la seva història, cap a la gent i la seva tradició... Quan algú és de Porreres, ho fa saber, ho deixa caure: ens agrada presumir que som d'aquí.

Perquè Porreres, per als porrerencs, és més que un poble: és una manera de viure. És la tranquil·litat de caminar pels carrers, el renou que fa la plaça quan rebossa de gent, el gust de l'ensaïmada, les veïnes assegudes al cap de cantó... És, clarament, el mercat dels dimarts, la torrada per Sant Roc i els estius que fan olor de poble buit.

És un poble que ha canviat molt, però que, alhora, conserva la seva essència. Encara es pot veure la gent fent poble: saludant-se, conversant a les placetes, passejant amb bicicleta, mantenint vives les tradicions. I això, avui en dia, ho consider un luxe.

Conservar i fer que Porreres segueixi essent Porreres és feina de tots: dels que hi han nascut i dels que hi han vingut a viure; perquè Porreres no el cuidam només els qui hi tenim les arrels, sinó tots aquells que el respecten, l'estimen i el fan seu.

I és que Porreres és poble de tots, fins i tot de someres.

UN NEGOCI DESTINAT A L'ÈXIT

Anna Barceló Escoda i Marga Barceló Sagreras

En Simón Bonet Bover és un jove barber porrerenc de 29 anys, fill de na Margalida i en Simón, de la ferreteria Sa Ronda. Des de petit la seva gran afició ha estat el futbol, de fet, quan li demanaven què volia ser de gran, deia futbolista; ara fa anys que juga amb la UE Porreres. Va ser durant l'època de desenvolupament dels estudis secundaris quan la professió de barber se li va creuar a la vida.

Quan tenia 15 anys, alguns hora-baixes en Simón tallava els cabells als seus amics, com a passatemps, fet que va possibilitar que el seu pare li plantegés formar-se per a l'ofici de barber. Després d'acabar secundària, als 20 anys, va començar a estudiar a l'Acadèmia Llongueres, on es va titular de barber dos anys després. Posteriorment, s'ha continuat formant per a ser millor professional i estar assabentat de les darreres tècniques i modes. Entre d'altres,

ha fet diferents cursos a Sevilla, a Cosmètics García a Manacor o amb Manuel Cortés —amb qui s'està formant actualment.

Abans d'obrir la seva pròpia barberia, el jugador del Porreres va fer feina a dos locals de Campos. Just en acabar a l'acadèmia, va estar a una perruqueria un any i mig. Pràcticament totes les clientes eren dones i va descobrir que el que realment li agradava era la feina de barber, més que de perruquer. Per això, va decidir passar a treballar a una barberia. Allà va estar tres anys, fins que, a causa de la pandèmia de la Covid-19 i la falta de feina, el varen haver d'acomiarar.

Així com la Covid-19 li va llevar la feina, també li va donar el seu negoci.

La idea d'obrir el seu propi negoci va ser després que l'acomiadassin. Els seus pares li varen proposar de reformar el local familiar del carrer d'en Cerdà, número 44 amb la seva ajuda econòmica, per la qual cosa està molt agraït.

El barber ens explica que, des d'un inici, el negoci, al qual va anomenar Barberia Golden, va tenir molt bona rebuda. El primer client va ser un familiar seu i després d'aquest no s'ha aturat d'entrar-hi gent.

Al principi tenia uns 7-8 clients al dia, mentre que ara en pot tenir 16 un dia normal. Alguns dels clients que tenia a la barberia on treballava abans a Campos el varen seguir fins a Barberia Golden, així com amics, familiars i coneguts.

Sabem que els clients d'en Simón li són fidels, ja que ens conta la feta que, després de tres setmanes de vacances, molts el varen esperar amb els cabells i les barbes llargues, perquè fos ell qui els les arreglés una vegada arribat.

El que més li agrada d'aquesta feina és la proximitat amb les persones que confien en ell per a estilitzar-se, gaudint de la companyia tant de grans com de petits,

Perquè en Simón té clients de totes les edats. Tot i que aquesta feina també té els seus inconvenients, entre aquests, tot el relacionat amb ser autònom.

El porrerenc està content amb el que fa i, encara que ens digui que li agradaria provar altres coses perquè és un cul inquiet, ens afirma que segur que tornaria a la seva barberia.

Per acabar, en Simón recomana a tots aquells joves que tenen la idea d'obrir un negoci i que tenen els mitjans per a fer-ho, que ho intentin, ja que ell és un exemple que una idea pot arribar a ser un èxit.

Una anècdota...

El dia de la inauguració, en Simón havia preparat per a posar un tirador de cervesa —que havien de fer funcionar dos dels seus amics— per als convidats. Aquests es varen presentar a la barberia deu minuts abans de l'obertura i varen fer la feina pensant que tot funcionava, fins que minuts després varen veure la barberia plena de cervesa pertot. En Simón va haver de fregar-ho tot a corre-cuita pocs minuts abans que arribés tothom.

Una curiositat...

Sabeu que el nom de la barberia no és fortuït? En Simón no volia per al negoci un nom típic de local. Per aquest motiu, després de pensar que se sent identificat amb l'or i el color daurat, va decidir posar-li "Barberia Golden" (Barberia Daurada).

PROESES DE L'ESPORT A PORRERA

Francesc Delpueyo Aceña

Porrera és un poble ben petit, com bé coneixeu els lectors d'aquesta revista, i lògicament tenim pocs habitants. Però de tant en tant sorgeix algú que destaca en algun àmbit i és fàcil pensar que sigui relacionat amb el món del vi. Doncs aquesta vegada no, ja que està relacionat amb els esports: futbol i carreres de muntanya (o *trail runner*). En aquest petit escrit us vull presentar la Paola Soldevila de la Pisa (7 de desembre de 1996) i el Víctor del Àguila Pellicer (3 d'abril de 1995), així com la seva trajectòria explicada per ells mateixos.

La Paola té clar que li agrada el futbol des de ben petita. Comenta que no sap ben bé com va descobrir aquest esport, però sí que recorda que des de ben jove va coincidir practicant-lo amb el tenis i que va haver de decidir-se per un d'ells, perquè als dos volien que hi dediqués més temps. Va comprovar que era incompatible practicar-los plenament a

la vegada. Però, què la va decantar pel futbol? Principalment, li agradava molt més, però també valora el fet d'estar amb gent i el joc en equip, i això li fa pensar que amb el tenis potser tenia massa pressió pel fet de jugar sola. També destaca la influència del germà, una mica més gran que ella i que també jugava a futbol.

Començà a veure que podia dedicar-s'hi de manera professional quan estava al CE Sant Gabriel, tenia 16-17 anys, ja que va pujar al primer equip de primera divisió i va començar a cobrar un petit salari mensual; no era gran cosa i no pensava molt en allò, però li permetia viure a Barcelona i estudiar la carrera universitària a la mateixa ciutat (sempre amb l'ajuda dels pares). Però any rere any va anar veient el creixement que tenia dins el món futbolístic i va entendre que s'hi podia dedicar plenament. Per tant, posà un punt de partida a la seva carrera

professional a partir del CE Sant Gabriel. Ara ja es troba en el punt que s'hi dedica plenament i pot viure'n.

La trajectòria de la Paola és la següent: UE Santes Creus (uns tres anys), on jugava amb nois fins que va tenir 11-12 anys; CF Reus Deportiu (quatre anys, fins al juvenil), on va començar plenament amb el futbol femení; Valls-Nàstic (un any), que va desaparèixer i la van fitxar al següent equip; CE Sant Gabriel (dos anys, un a segona divisió i l'altre a primera), va baixar de categoria aquest segon any; Real Societat SAD (quatre anys); RCD Espanyol (dos anys); Villarreal CF (tres anys) i INAC Kobe Leonessa, al Japó, on continua actualment.

On es veu d'aquí a cinc anys? Li costa visualitzar-ho, però té clar que on és ara l'ha ajudat a renovar molt les energies, al mateix moment que pot afirmar que està preparada per a continuar (tant físicament com mental), i es veu uns anys més jugant al Japó. Això sí, no pensa molt a llarg termini, gaudeix del dia a dia i diu que deixarà de jugar a futbol quan el seu cos i cap diguin prou. Segui el que sigui, es veu jugant a futbol o dedicant-se al mateix des de fora dels camps, però sempre vinculada, ja que els seus estudis —Ciències de l'activitat física i de l'esport, i Direcció esportiva— li permetran continuar obrint portes al món del futbol.

Passam a conèixer el Víctor, ell ens explica que va escollir les carreres de muntanya perquè des de petit sempre havia practicat esport —jugava a futbol—, però als 16 anys van començar a cridar-li l'atenció els esports de resistència, més encarats a la bicicleta (de muntanya i de carretera). Va ser als 18-19 anys quan va córrer una cursa per muntanya i va veure que li agradava més i que li anava millor que la bici. A partir d'aquí va anar focalitzant aquesta disciplina fins avui dia, on ja solament es dedica a les curses de muntanya i alguna d'asfalt a l'hivern.

Ell sempre diu que és un professional de l'esport o un professional de córrer, i no un corredor professional, ja que remarca això perquè de moment no es pot dedicar plenament a córrer. Ell és autònom, és entrenador, que és amb el que guanya el 70-80% del seu sou. Potser d'aquí a uns anys sí que s'hi veurà, però ara per ara considera que no, perquè destaca que per a ser un corredor professional avui dia no sols es mira l'aspecte atlètic, sinó que és molt necessari tot el que envolta les xarxes socials i la comunicació (punts que no el motiven gaire, però que està treballant-hi).

La seva trajectòria és la següent: comença explicant que aquest 2025 serà la seva dotzena temporada de

curses de muntanya. De més jove l'atreien més les curses de molta resistència i de molts quilòmetres, i ara, amb el pas del temps, s'està mirant curses amb menys distància i potser més intenses (remarca que aquesta trajectòria és una mica a la inversa del comú). Però sap que d'aquí a uns anys tornarà a les de llarga distància. Ara on se sent més còmode és a les curses d'entre 30 i 60 km. Aquí afegeix que ha tingut una trajectòria bastant de manual, que ha estat sempre progressiva perquè el normal en aquest esport és destacar des de jove i després passar a la categoria absoluta, on comencen les clatellades, ja que es passa a una etapa més complicada pel que fa a la vida en general (els afers de la vida quotidiana, com la inserció al món laboral que prenen molt de temps). Però pel que fa a ell, cada any ha pogut augmentar el seu nivell i la seva implicació i ha tingut una trajectòria bastant sana, ja que no s'ha saturat cap any.

D'aquí a cinc anys es veu sent corredor professional, però no vol deixar de ser entrenador. Sempre ha pensat que no té gens de pressa per arribar a complir els seus objectius i destaca que, si continua així, creu que a partir dels 32-34 anys és quan disposarà de la seva millor condició física, conscient que es dedica a un esport que requereix molts anys d'experiència i d'aprenentatge.

Espai clovella.

Centre d'entrenament

Servei de manteniment i reparació de bicicletes

Val per una sessió d'entrenament

Ronda Porrera 3 D
Porreres
601 907 309
espaiclovella@gmail.com

ENTRETENIMENT

Abril Guerrero Alcina, Paula Obrador Moll,
Francina Tortella Barceló i Margalida Xamena Gost

TROBA EL SIGNIFICAT

BRO - XONI - LIT - FLEXEJAR - HATER
VIBE - BROKE - CRINGE - SUSU - GHOSTEJAR

1. Persona que s'associa amb una estètica o estil de vida vulgar, excessiu o cridaner, usualment relacionat amb la moda i el comportament.
2. Alguna cosa incòmoda, vergonyosa o que provoca vergonya (per algú).
3. Persona que expressa odi o disgust cap a alguna cosa o algú, especialment a les xarxes socials.
4. Fer ostentació d'alguna cosa, com diners, poder o èxits.
5. Paraula utilitzada per a referir-se a un amic o company, generalment en un context informal. Equivalent a "amic".
6. Estar sense diners o arruïnat. Es fa servir per a referir-se a la falta de recursos econòmics.
7. Ignorar algú de manera intencionada, especialment en el context de missatgeria o xarxes socials, sense donar explicacions.
8. Una manera de referir-se a una persona atractiva, tot i que també es pot fer servir per a descriure alguna cosa que sembla bé.
9. Sensació o atmosfera que es percep en un lloc o entorn, també es pot referir a l'energia d'una persona o situació.
10. Alguna cosa que és increïble, emocionant o impressionant. Es fa servir per a descriure situacions o coses que estan molt bé.

SOPA DE LLETRES

MATANCES - SOBRASSADA - FRIT - ALMADRAVA
TREMPÓ - ENSAÏMADA - COCA DE PATATA - VINYA

R	M	A	T	A	N	C	E	S	Z	T	H
S	O	B	R	A	S	S	A	D	A	I	Q
F	E	N	S	A	I	M	A	D	A	L	S
I	C	A	O	P	I	R	T	L	M	F	L
T	R	E	M	P	O	A	A	F	A	C	G
E	N	S	A	I	M	A	D	A	L	I	N
C	O	C	A	D	E	P	A	T	A	T	A
A	L	M	A	D	R	A	V	A	H	G	E
R	V	F	R	I	T	T	P	X	I	U	P
M	G	R	Z	P	V	I	N	Y	A	T	A
A	S	B	I	G	O	L	A	P	O	V	L
N	B	C	D	Q	Z	R	W	U	E	I	R

LLG FUSTERIA
LLITERAS GARI
Portes i Cuines fetes a mida
C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
Taller: Ctra. Porreres - Montuïri, Parcela 250
Telef. i Fax 971 16 84 66

SOLUCIONARI

1. XONI - 2. CRINGE - 3. HATER
4. FLEXEJAR - 5. BRO - 6. BROKE
7. GHOSTEJAR - 8. SUSU
9. VIBE - 10. LIT

R	I	E	U	W	Z	O	D	B	C	N
T	A	O	F	V	L	O	G	I	S	V
V	A	V	I	V	Z	Z	H			
F	U	X	F	T	T	F	R	A	V	
E	D	H	V	V	V	D	A	V		
A	T	A	V	F	E	F	A	C	A	
I	N	S	V	I	M	V	D	A	I	N
C	O	C	A	D	E	P	A	T	A	T
A	L	M	A	D	R	A	V	A	H	G
R	V	F	R	I	T	T	P	X	I	U
M	G	R	Z	P	V	I	N	Y	A	T
A	S	B	I	G	O	L	A	P	O	V
N	B	C	D	Q	Z	R	W	U	E	I

SABEU QUE...

Redacció

...el pregoner de la festa de Sant Antoni de l'Hospitalet va profetitzar que Porreres comptaria en el futur amb un nou batle i un nou fill il·lustre?

...va dir que aquests serien, per ordre, en Sebastià Lliteres i en Francesc Melià, personatges ben vinculats al *Llum d'Oli* i a l'Agrupació Cultural?

...un regidor del PP que escoltava atentament la profecia, en sentir-la, li van fugir les rialles?

...el mateix regidor comentava «si hagués sabut que era un acte de MÉS no hi hauria vengut?». Hem de saber estar i, sobretot, saber fer una rialla en un dia de festa, cançons i gloses!

...al govern municipal de Porreres no li agrada gaire que es parli de les «dues batlesses»?

...potser no les tenim, però les pagam com si ho fossin!

...hi ha hagut un relleu al consistori? Antoni Sastre deixa la política i el substituirà Pol Salles?

Volem enviar molta sort al regidor sortint i desitjam molts d'encerts al jove regidor entrant! ...aquest any 2025 es compleixen 50 anys de la mort de Franco? Ell és ben mort i enterrat, però el franquisme i les idees que defensava són ben vives!

...val la pena fer memòria i recordar? I tant que sí! Molta memòria històrica, fa falta, pel que veiem!!

...aquest any recordarem també Josep Maria Llompart, atès que el govern ha declarat l'any 2025 com a Any Llompart, en reconeixement de la seva tasca intel·lectual i de la lluita cívica en favor del català? Aquesta casta d'homenot sí que cal recordar i no altres homeniqueus vestits de soldadet!

...a l'encesa del talaiot des pou Celat per la defensa dels Drets Humans l'Ajuntament va brillar per la seva absència? Ni un n'hi va haver que acompanyàs la regidora de Cultura i l'Agrupació Cultural.

...el PP no va posar al cartell que ells organitzaven la sardinada de Sant Felip? No se sap si per descuit o amb intencionalitat...

...el carrer Cristòfol Colom és d'una sola direcció, de la ronda a Jaume I? Segur que més d'un s'embullarà!

...fa anys que a la carretera de Lluçmajor hi ha carreres de motos i ningú hi posa ordre? N'hi ha que diuen que alguns són Guàrdia Civils...

...preocupa que al puig d'en Femella hi pugen motos fins al geodèsic i destrossen l'entorn natural? La conservació de la natura brilla per la seva absència.

...hi ha hagut un bon remenat amb la piscina municipal? Que si tancaven, que si no tancaven, que farien obres a l'estiu... L'Ajuntament ha dit que per l'abril tornaran a obrir... a veure si és cert.

...el Govern Balear està en contra de la reducció del deute que tenen les comunitats autònomes amb l'Estat? Haurem de pagar tot el que devem més la part proporcional del deute condonat de les altres comunitats.

...tots els llums de les zones inutilitzades del poble estan encesos tota la nit i allà on fan falta estan apagats?

...les rajoles del centre de dia de Porreres ja han tornat velles i ningú encara les ha trepitjades?

...el passat 28 de febrer hi va haver una alineació dels set planetes?

150 ANYS DEL PRIMER QUARTER DE LA GUÀRDIA CIVIL A PORRERES

Guillem J. Barceló Barceló

L'any 1874, el cop d'Estat de Pavia i la instauració de la dictadura de Serrano van suposar la sentència de mort dels anhels republicans i democràtics. El final del Sexenni Democràtic era qüestió de temps. A Porreres, els que sempre havien manat tornarien a fer-ho, després del breu parèntesi del consistori republicà dirigit per Gabriel Ferrando.

El 15 de març de 1874, el farmacèutic Jaume Vaquer Fullana, que comptava amb una àmplia experiència política, fou nomenat nou batle. Una de les seves primeres mesures va ser sol·licitar la creació d'un quarter de la Guàrdia Civil a Porreres. Aquesta demanda va ser ràpidament acceptada. Ben aviat es va arribar a un acord amb Baltasar *de son Valls*, que els va llogar l'edifici del carrer de n'Orell número 14 a canvi de cent pessetes anuals. Es reservava, però, una sèrie de clàusules: el propietari el podia reclamar per a ús propi si avisava un any abans de l'1 de juliol, data del

pagament anual; també es reservava l'ús del lloc i de la bodega, i també el fruit dels tarongers del corral de la casa. El Consistori, per la seva part, hauria de condicionar l'edifici per als guàrdies i les seves famílies. D'aquestes despeses se n'hauria de fer càrrec el propietari, tot i que podia optar per a deduir-les del pagament anual del lloguer.

Després de trobar aquesta informació a l'Arxiu Municipal, vaig demanar a l'Arxiu de la Guàrdia Civil, a Madrid, més informació sobre el quarter. Dissortadament només conserven documentació a partir de 1888. En aquella data es va llogar un edifici de dues plantes situat al carrer d'en Veiet número 15 (actual seu de Correus). De tota manera, no hi ha dubte de l'arribada dels primers guàrdies el 1875, ja que apareixen censats al poble aquell any. Aquests foren: Antoni Barceló Suau (Pollença), Josep Julià Ferrer (Tortosa), Sebastià Coll Jaume (Selva), Antoni Capellà Ripoll

(Selva) i Mateu Ferrer Pizà (Santa Maria). No és casualitat que fossin quatre mallorquins i un català, ja que el duc d'Ahumada, fundador de la *Benemérita*, va considerar vital que els guàrdies parlessin la llengua pròpia del territori. Ben igual que avui...

D'aquests cinc vaig poder aconseguir l'expedient de tres. De tota manera, hem de tenir en compte que els guàrdies eren traslladats sovint i que no podien servir el seu poble d'origen. Un fet que tenien en comú era que es tractava de persones que havien fet el servei militar i havien continuat com a Guàrdies. Per als reclutes més pobres resultava una opció laboral sòlida continuar a l'exèrcit (reenganxar-se) o a la Guàrdia Civil.

El primer, Antoni Capellà Ripoll, va néixer el 30 d'agost de 1841, a Selva, treballava de jornaler abans d'incorporar-se a l'exèrcit i acreditava saber llegir i escriure (condició indispensable per a formar part del cos). Va ingressar a l'exèrcit el 1862 com a quinto i va ser destinat al Regiment d'Infanteria de Galícia núm. 19, on va servir durant set anys en dues etapes diferents. Finalment, el 1871 va ingressar a la Guàrdia Civil i el 1875 va arribar a Porreres procedent de Santa Eulàlia.

El segon, Sebastià Coll, va néixer el 3 de juliol de 1847, a Selva, treballava de terrisser i mesurava 1,71 metres. Després de tres anys al Primer Regiment d'Artilleria de peu a Barcelona, va ingressar

a la Guàrdia Civil el febrer de 1871. Va arribar a Porreres el 1875 procedent d'Eivissa.

El tercer, Mateu Ferrer Pizà, va néixer el 30 de desembre de 1841, a Santa Maria. D'ofici llaurador, mesurava 1,72 metres, havia ingressat a l'exèrcit el 1862 i havia format part del batalló d'Artilleria de Mallorca. Dissortadament per a ell, el batalló fou destinat a les Filipines, on arribà el febrer de 1862. Allà va passar per diferents regiments i va aconseguir l'ascens a caporal. Finalment, el març de 1868, va aconseguir tornar a la Península. L'any següent ingressà a la Guàrdia Civil i el 1875 va ser destinat a Porreres, també procedent de Santa Eulàlia.

Podem atribuir les presses del nou Consistori en establir el quarter a la inseguretat que regnava durant els anys del Sexenni o tal vegada per a tenir un cos armat que defensés els seus interessos. No puc evitar demanar-me què hagués passat si hagués arribat abans dels fets de 1868: s'hagués evitat la crema de l'Arxiu Municipal?

NOTES

Arxiu Municipal de Porreres. Lligalls 18A, 248 (padró 1875).

Arxiu de la Guàrdia Civil

RODRÍGUEZ DELGADO, Juan Martín (2023). *La Guardia Civil en las Islas Adyacentes (Baleares). Primera Época (1846-1936)*. Ed. Punto Rojo, Madrid.

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

Si t'interessa, pots consultar els números anteriors en format digital a l'apartat «*Llum d'Oli*» de la nostra web www.agrupaciocultural.porreres.cat

Volem ser la veu del poble! El *Llum d'Oli* és cosa de tothom!

**Escaneja el QR
per accedir al
formulari!**

L'ESCUT DE PORRERES. ELS ATRIBUTS DELS COPATRONS?

Andreu G. Veny Miró

Molts han estat els qui han escrit sobre l'escut de Porreres, però cap ha contat la versió que ens ha arribat a nosaltres. I ara que aquest ha estat notícia internacional d'un suposat plagi hem cregut oportú aportar el nostre coneixement sobre ell.

Sempre hem manifestat que haver crescut dins les sagristies de la vila ha estat un goig i les converses que s'hi mantenien una vertadera escola. Dins aquests enraonaments també hi ha el significat de l'escut de Porreres. Devem ser l'únic poble que no sap el que realment simbolitza el seu escut? Devem ser l'únic municipi que durant la història més recent ha negat el patrocini del seu patró principal? La manca de l'arxiu municipal per la crema del 1868 ens va esborrar la font originària. Però, ens hem preocupat a bastament d'investigar sobre els nostres patrons o sobre el que volgueren expressar els nostres jurats a l'escut de Porreres?

En heràldica la simbologia és molt important i, sense parar-hi molta d'atenció, a causa de la reproducció al llarg dels segles, l'escut de Porreres ha anat evolucionant (fig. 1). Ningú no posa en dubte que en el centre hi ha una alta palmera, però no està tan clara la identificació dels ocells. A l'escut oficial actual semblen oronelles, els estudiosos del segle xx —sense la font originària— diuen que són passeres i les fonts orals ens han transmès —i no només a nosaltres— que es tracta de dues àguiles.

Ens ha fet falta un estudi que compari els patrons dels altres pobles per a concloure que només hi pot haver un patró principal i que els copatronatges fan referència —sempre i sense excepció— als patrons menys principals; a més, que el nombre dels quals pot variar segons la població i que a Porreres són els dos sants Joans.

Abans del decret Universal de 1642 es permetien múltiples patrons, però proclamant sant Roc com a patró de Porreres, els sants Joans esdevingueren copatrons. No obstant això, segons el que ara exposarem, continuen ben vius al nostre escut, com també hi continuen al retaule major de l'església parroquial.

«El fasser representa sant Joan Baptista i les àguiles simbolitzen sant Joan Evangelista». Solia contar Mn. Josep Sastre Mora *Frígola* (1932-2024) que ho havia

Escut de Porreres que coronava el retaule major de Montis-sion, datat de 1711, on les àguiles reposen damunt unes branques que no corresponen a la palmera.

sentit contar així al seu oncle i padrí de fonts, Mn. Miquel Escarrer *Janer* (1867 - 1947). Això pot ser veritat? Per què una palmera representa el Baptista? I si no són els nostres patrons principals, per què romanen a l'escut?

L'actual escut seria una evolució de la representació dels sants Joans que trobam a la clau de volta del presbiteri de Montis-sion i que, sense cap dubte, com explica la Dra. Barceló (1997, 14-15), representaven la Vila. La palmera, històricament, ha estat uns dels atributs per a representar el Baptista que a l'escultura ha anat desapareixent, però, fa uns cinc anys, l'església parroquial de Campanet en va rebre un de tardoromànic que encara la porta (fig. 2), com també l'hem vista a altres escultures fora de Mallorca.

Sant Joan Baptista de Campanet representat amb un fasser.

Mentre que l'àguila és una de les representacions més populars de l'Evangelist. Segons Bartomeu Bestard (2011, 330), la referència de les dues àguiles en representació de l'Evangelist era present a la processó del Corpus Christi de Palma, i encara hi són presents tot acompanyant el Baptista, a la processó del Corpus de Pollença. El P. Gabriel Llompart (1978, 36) també incideix en aquest tema i relaciona els balls de les àguiles de la resta de Catalunya i d'Espanya amb la representació de sant Joan Evangelista. És d'aquesta manera que es justifica la representació dels dos sants Joans junts.

Que l'escut de la vila tenguí els emblemes iconogràfics del seu patró o copatrons és quelcom habitual en l'heràldica mallorquina. Si un observa els escuts dels pobles de Mallorca, en trobam diversos casos: Binissalem té la petxina de sant Jaume, Sant Joan i Calvià tenen el be amb la creu de sant Joan Baptista, Esporles i Petra tenen les claus i la tiara papal de sant Pere, Santa Margalida té el drac i la creu de la santa, Sant Llorenç des Cardassar té la graella i la palma del martiri de sant Llorenç, Vilafranca té la torre de santa Bàrbara, Marratxí té els set pans i dos peixos

de sant Marçal i Maria de la Salut, l'anagrama de Maria. Els únics escuts que representen directament el seu titular, no els seus atributs, són Santa Maria del Camí, pel qual fa nom el poble, i Lloret de Vistalegre on també figura la Mare de Déu de Loreto. Tots dos amb una representació de santa Maria amb l'infant Jesús en braços, iconografia que dificulta la seva representació. Altres escuts es basen en allò que s'anomenen "etimologies falses", o que també podríem anomenar "etimologies populars". L'etimologia popular consisteix en la vinculació espontània i gens erudita d'un topònim amb paraules que s'assemblen fonèticament a la llengua actual, sense tenir en compte que aquests topònims procedeixen d'un altre substrat lingüístic desconegut per part de la cultura popular: per exemple la mà amb un cor de Manacor, la fe de Felanitx o el sant anyell de Santanyí. Altres podrien ser Lluçmajor, Búger, Campos, Campanet, Bunyola, Inca, Fornalutx, Pollença, Sencelles o Sóller. En canvi, Son Servera té un arbre que representaria la planta del Cerver, vinculat alhora a l'antropònim Servera.

Per tant, pel que exposam, resulta probable que l'escut de Porreres mantenguí presents els nostres antics patrons —els sants Joans— a través dels atributs iconogràfics —fasser i dues àguiles— que, en prescindir de la representació amb forma humana, en faciliten el dibuix. A més, cal afegir, per a vincular els escuts amb el seu simbolisme religiós, que els escuts municipals adoptaren el de llur parròquia.

El cas de conservar fossilitzats els atributs dels seus antics patrons a l'escut municipal és comparable al que succeeix a l'escut de Petra, que continua mantenint els atributs de sant Pere tot i que el seu patronatge municipal fou rellevat per santa Praxedis en el 1643 (RUBÍ 1981, 43-51).

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- BARCELÓ CRESPI, Maria. "Apunts sobre els patrons de la vila de Porreres". A: *Programa de festes de Sant Joan* (1997), p. 14 -15.
- BESTARD CLADERA, Bartomeu (2011). *Cròniques de Palma*. Palma: Ajuntament de Palma.
- LLOMPART MORAGUES, Gabriel (1978). "Las danzas procesionales de Mallorca". A: MASCARÓ PASARIUS, Josep (Coord.). *Historia de Mallorca* Vol. 10. P. 577-608.
- RUBÍ DARDER, Sebastià (1981). *Santa Praxedis Patrona de Petra*. Petra: Imprime Apóstol y Civilizador.

COEDUCAR PER A VIURE LLIURES

Carme Pinya Medina
Veus Feministes de Porreres

Que cuando hablemos de coeducación, también, rescatemos vidas fascinantes de mujeres revolucionarias que sean inspiradoras para niñas y niños (MARAÑÓN 2018, 105)

Havent passat el *Dia de la nina i la dona a la ciència* (11F) i el *Dia Internacional de la Dona* (8M) un any més, sense que el seu impacte transcendeixi tant com ens agradaria, no podem estar de parlar de la importància de la Coeducació i com aquesta serà l'element cabdal per a viure en un futur lliure de violències i de discriminacions, que esdevengui un espai i un temps segur per a totes i tots.

I és que el futur es construeix des del present, abocant-t'hi no sols les esperances i els desitjos, sinó també els recursos, les eines i les solucions. Es tracta ara de construir la base sobre la qual viuran les generacions venidores i per a fer-ho no hi ha altra alternativa que la coeducació.

Quan es varen començar a reimplantar les escoles mixtes, el 1970, vàrem pensar que la feina ja estava feta, que pel simple fet que nins i nines compartissin espai dins la mateixa aula ja estàvem coeducant. Res més lluny de la realitat. Malgrat conviure en un mateix espai, les xifres parlen i evidencien que la coeducació és una tasca pendent que no estam resolent.

Una escola coeducadora és un centre educatiu sense segregació formal, inclusiu, sense sexisme en l'organització ni en la gestió dels seus continguts, valors i actituds. Si parlem d'una escola coeducadora ens referim a un centre amb un equip docent que ha revisat els hàbits i estereotips incrustats en la cultura i en el comportament de les persones, que ha fet evidents i conscients les reflexions sobre la necessitat de la igualtat real i que han plantejat un pla d'acció per a la millora i la transformació de l'escola des de la perspectiva de la igualtat de gènere (SALVÀ-MUT i RODRÍGUEZ-MARTÍNEZ 2021; SUBIRATS 2017).

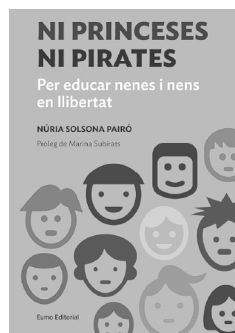
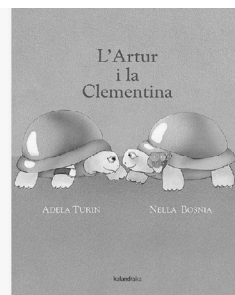
Per a transformar les pràctiques educatives, els plantejaments de criança i, en definitiva, el sistema social i eliminar el sexisme d'arrel hem d'aprendre a llegir la nostra cultura i a desxifrar el que transmetem. És cabdal començar des de l'escola infantil 0-3 i identificar sobre quins àmbits caldrà intervenir: l'ocupació de l'espai, el llenguatge, l'imaginari social, les creences i els mites, les joguets i materials... Els reptes són enormes i la feina a fer, costosa.

Necessitam desmitificar la creença que pel simple fet d'haver nascut home o dona ja hi ha uns valors inherents a la persona que proporcionen models de conducta no sexista; hem de prestar atenció a les joguets, als materials, als colors... i intentar que el que posam a l'abast dels infants no promogui la diferenciació de rols. Hem de revisar l'imaginari que proporcionam durant la infància: els contes, les cançons, les històries i les pel·lícules. No es tracta d'eliminar per complet el fenomen Disney o els contes tradicionals, simplement els hem d'acompanyar d'una reflexió de gènere i, a més, hem de complementar amb altres tipus de referents. Cal que vigilem l'ús que es fa de l'espai, de com l'ocupen els nins i com ho fan les nines i vetllar perquè aquest ús sigui equitatiu. És urgent treballar la convivència, la tolerància i la igualtat en un món on cada vegada som més individualistes, més conformistes i menys crítics.

Fer-ho no serà fàcil, però està a les nostres mans aconseguir-ho. Famílies, escola i poble tenim un gran desafiament a les mans.

I, per a acabar, algunes recomanacions:

Un conte... *L'Artur i la Clementina*, d'Adela Turin i Nella Bosnia.

Un llibre... *Ni princeses ni pirates. Per educar nens i nenes en llibertat*, de Núria Solsona.

REFERÈNCIES

- MARAÑÓN, Iria. (2018). *Educación en el feminismo*. Plataforma Actual.
- SALVÀ-MUT, Francesca.; RODRÍGUEZ-MARTÍNEZ, Carmen. (2021). *Educación para la igualdad en tiempos de la cuarta ola feminista*. <https://bit.ly/3Vhp46i>
- SUBIRATS, Marina. (2017). *Coeducación, apuesta por la libertad*. Octaedro.

LES FORMES DE SABER

Joan Mesquida Sampol

Saber coses és important, però hi ha moltes maneres de saber. Algunes coses les sabem del cert, com que dos més dos són quatre; altres coses ens plantegen dubtes, com saber si hem llevat l'olla del foc abans de sortir de ca nostra. També hi ha àmbits del saber que tenen més bona fama que altres i, per aquesta raó, el saber científic sembla més creïble que el de l'astròleg que ens diu si guanyarem la loteria mirant una bolla de vidre.

Tenir en compte això és important perquè, davant determinades qüestions, no tots els parers ens han de semblar iguals. Amb el problema del canvi climàtic, per exemple, ha de tenir més pes el que digui la comunitat científica que el que puguin pensar els membres d'una associació filatèlica. Això no vol dir que els científics no es puguin equivocar, sinó que segurament tendran arguments més versemblants que els que puguin aportar els notaris o els ebenistes.

La bona fama de les ciències naturals, i que no tenen les socials o les humanitats, ve també del fet que no aporten un coneixement sense grans controvèrsies. Això ho poden fer perquè fan ús d'un mètode d'investigació rigorós i molt selectiu, de manera que molts d'aspectes del coneixement humà queden fora del seu abast. És a dir, les ciències naturals poden parlar de forma molt convincent sobre allò que investiguen, perquè si pensen que es tracta d'un assumpte sobre el qual no podran ser convincents, simplement no l'investigaran. Amb un exemple es veurà que vull dir.

Pensem en el cas de la identificació del cadàver d'Aurora Picornell i les circumstàncies que envolten la seva mort. En aquest assumpte poden intervenir dos tipus de saber: el del científic que analitza les restes del cadàver per a poder identificar-lo i el de l'historiador que intenta reconstruir el relat del que va passar i per què. El treball del científic segueix un mètode concret i no genera gaire controvèrsia. Si la identificació és positiva, la conclusió serà acceptada per tothom. En tot cas, sempre hi ha la possibilitat de repetir l'anàlisi i de verificar que el que s'ha fet ha seguit tots els protocols establerts.

La feina de l'historiador, en canvi, és molt diferent. Per a començar, el seu estudi no se centra en un objecte, com ara les restes humanes, sinó en un fet, normalment connectat a altres fets. I aquí comencen

els primers problemes, perquè si els objectes s'analitzen, els fets s'interpreten. El que per a uns fou un fet lamentable en un context bèl·lic, per a altres estam davant un acte criminal que anticipava un règim autoritari i de terror. Si per alguna gent Picornell era un símbol de la lluita democràtica per una societat més justa i igualitària, per a altres era una agitadora comunista, possiblement al servei de l'estalinisme. Poques vegades, en l'àmbit de les humanitats o les ciències socials, una investigació és acceptada sense controvèrsies.

Davant aquesta evidència, molta gent podria pensar que el saber del científic és molt més rigorós i fiable que el de l'historiador o l'humanista. Hi ha part de veritat en això, però hem de recordar que l'abast del coneixement d'un i altres és molt diferent. El coneixement dels científics ha suposat grans aportacions a la humanitat. Gràcies a ell tenim màquines per a fer feines feixugues, medicaments per a curar malalties o materials per a poder construir gratacels, però la major part d'aquest coneixement no explica gairebé res del que preocupa les persones: si hem de canviar de feina, si educam bé el nostre fill o si ens podem fiar de qui ens vol vendre un cotxe de segona mà.

Continuant amb el nostre exemple, identificar el cadàver d'Aurora Picornell pot tenir un interès per als familiars i poca cosa més si algú no afegeix a la informació científica tot el seu rerefons històric. L'anàlisi de les restes no ens explicarà per què fou afusellada, ni el perquè de la impunitat dels seus botxins o la importància que pot tenir avui reivindicar la seva figura. La informació de la ciència natural serà tan exacta com incompleta.

Totes les ciències són importants. Les ciències humanes són més controvertides que les naturals, perquè no són tan selectives i no renuncien a entendre les coses des de la perspectiva dels humans. Les ciències naturals ens ajuden a combatre malalties com la tuberculosi, però no expliquen per què avui és una malaltia que sobretot pateix la gent pobre i per què és important que l'opinió pública ho sàpiga. La ciència natural ens pot proporcionar una vida millor, però no necessàriament més justa i solidària. El que no hauria de ser controvertit és que el saber més excel·lent no ha de ser el que ens fa viure més anys, sinó el que ens fa millors persones.

EL PATI, UN ESPAI PER A APRENDRE, VIURE I CONVIURE

Col·legi Verge de Monti-sion

Les escoles disposam d'un espai privilegiat i que sovint ha estat infravalorat: el pati. És un lloc en el qual els alumnes es poden relaxar i gaudir d'una estona de lleure.

Ja fa un temps que sorgeix en l'àmbit del món escolar una inquietud per a reformular els diferents espais a molts de centres educatius. Nosaltres hem dut a terme una transformació d'espais interiors (edifici d'educació infantil i aules de primària) i exteriors de les nostres instal·lacions, per a possibilitar entorns diversos que desenvolupin la curiositat i l'oportunitat de generar aprenentatges.

Els patis prenen rellevància educativa com a entorns en què els estudiants aprenen no només a través dels llibres, sinó també de la interacció, el moviment i el joc, fet que suposa un indret revaloritzat i ple d'oportunitats.

Tenint present aquesta idea, hem dissenyat i estructurat els patis i moments d'esbarjo, per a fomentar el desenvolupament integral dels estudiants mitjançant activitats físiques i lúdiques organitzades.

Treballar al pati no només respon als objectius curriculars, sinó que també enriqueix l'experiència educativa

pel fet que ofereix un entorn segur, accessible i inclussiu on els estudiants poden desenvolupar competències motrius, socials i emocionals, alhora que aprenen a cuidar el seu entorn i a valorar la cultura motriu.

Els esports com el futbol, col·pball, artzikirol, bàquet, voleibol, bàdminton, datchball i jocs populars i tradicionals, com ara el Twister, tres en ratlla, construccions amb fusta o el tangram són propostes que van dirigides de manera transversal a facilitar aprenentatges significatius a través de l'experiència, el moviment i la interacció entre iguals.

En definitiva, ens sentim molt satisfets de poder tenir espais que ens aporten potencial educatiu al mateix temps que faciliten, de manera transversal, abordar els sabers bàsics establerts al currículum, desenvolupar les dimensions del PEDIC i assolir objectius relacionats amb la vida activa i saludable, la socialització i el respecte per l'entorn. Conscients que és necessari en la formació integral dels nostres alumnes, són propostes que permeten als infants i joves relacionar-se, expressar-se i construir vincles i desenvolupar competències que complementin i acompanyin les habilitats acadèmiques.

LA NOSTRA EXPERIÈNCIA AL CAMPIONAT D'ESPANYA DE CROS A GETAFE

Club d'Atletisme Porreres

El passat 26 de gener, vàrem tenir l'oportunitat de competir al Campionat d'Espanya de Cross a Getafe, una de les cites més importants del calendari atlètic. Vàrem estar molt contents i agraïts de tornar a un campionat com aquest amb la selecció Balear. Aquesta experiència ens va motivar a fer-ho el millor possible durant la cursa, ja que en aquest tipus de competicions hi ha un nivell molt alt. Tot i això, ens adonam que tots els entrenaments, sacrificis i esforços han valgut la pena. Llàstima que na Marta havia passat una grip la setmana anterior, fet que l'afectà una mica durant la cursa.

El circuit era molt exigent. Després de participar-hi dues vegades consecutives, podem dir que és un dels circuits més durs on hem corregut. Un total de cinc voltes i 10 km. Na Marta ja havia corregut aquesta distància anteriorment, però en Joan Carles, com que havia pujat a una categoria superior, s'estrenava en aquesta distància a la modalitat de Cross. Tot i les di-

ficultats, Marta Obrador va aconseguir una meritòria 28a posició a la categoria Sub23 Femení i Joan Carles Alcina una 60a posició a la categoria Sub23 Masculí. Estam molt contents amb aquests resultats. Ens quedam amb la sensació que va ser una cursa positiva i un bon repte que ens ha deixat amb ganes de continuar entrenant i millorant.

Ara toca centrar-nos en els nostres pròxims objectius: el Campionat d'Espanya de 10.000 metres en pista, que es disputarà a Menorca, el 10 de març. Aquest és el gran repte de la temporada per a na Marta, mentre que en Joan Carles continuarà entrenant i preparant-se per a futures competicions, com les curses de 21 km.

Volem agrair especialment el suport de les nostres famílies, els entrenadors i, per descomptat, el Club Atletisme Porreres, que sempre ens acompanya i ens dona la força per a continuar endavant.

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer! Si t'interessa, pots consultar els números anteriors en format digital a l'apartat «*Llum d'Oli*» de la nostra web www.agrupaciocultural.porreres.cat. Volem ser la veu del poble! El *Llum d'Oli* és cosa de tothom!

Foto de les disfresses de l'escoleta Sol Solet

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Anna Barceló Escoda, Maria Àngels Bellón Melià, (?), Juan Galiano Horrach, Margalida Puigserver Rosselló, Pau Bauzá Mascaró, Miquel Mora Sagres, Xim Bordoy, Obrador, Mateu Medina Boyer, Miquel Garau Vaquer, Aina Maria Juan Mora, Inma Osa Bordoys, Antònia Vaquer Salleras, Xisca Juan Taberner, Xisca Maria Julià Rosselló, Joan Nicolau Mora, Biel Andreu Rosselló Trobat, (?), Paula Àlvarez Barceló, Margalida Barceló Sagreras, Maria Rosa Andreu Julià, (?), Margalida Cerdà Bauçà, Joan Sastre Vanrell, Climent Noguera Serra, Nadina Brunet Roig, Andreu Sorell Pou, (?), Margalida Sastre Mesquida, Fran Ginard Gil, Margalida Gallard Trobat i Bartomeu Torrella Garcias.

Fotografia cedida per Anna Barceló Escoda, del dia 3 de març del 2000